

SCHATTEN OP ZOLDER, SCHILDERIJ OUD BURGEMEESTER VAN KOZEN

Bij het opruimen op zolder van hun boerderij vonden de kleinkinderen van oud burgemeester Jeuris een niet ingekaderd schilderij opgerold in krantenpapier. Nieuwsgierig naar de inhoud werd de krant opengevouwen en kwam tot hun verbazing het schilderij met afbeelding van hun grootvader te voorschijn.

Jozef Jeuris geboren te Kozen op 15 april 1892 en er overleden 4 augustus 1956, was er burgemeester gedurende de periode 1927 -1939. Landbouwer van beroep en weggevoerde WO I. Tijdens WO II bivakkeerden Duitse soldaten op de boerderij en vond Jozef het verstandig om het schilderij uit het kader te halen en te verbergen op zolder, temeer omdat hij erop staat afgebeeld met de Belgische driekleur rond zijn arm.

De periode van tachtig jaar dat het schilderij verborgen was op zolder liet zijn sporen na en dus nam het petekind van oud burgemeester Jeuris de taak op zich voor het vinden van een restaurateur. Na wat rondvragen kwam hij terecht bij, schilder en restaurateur Roland Sauwens, die tijdens het restaureren de verbazing van zijn leven kreeg. Het schilderij bleek een werk te zijn van zijn eigen vader, Eugene Sauwens, die zijn opleiding als schilder en decorateur voltooide aan het St. Lucas Instituut in Brussel, nu LUCA School of Arts.

Met dank aan Nestor en Roland

Eddy Cox

HERKENT IEMAND DEZE TWEE SCHEPENEN?

Bij deze foto staat de tekst "Nieuwerkerken, Burgerlijke stand 1901-1910".

Antwoorden sturen naar: heemkunde.nwk@telenet.be

LAPIDARIUM

Graven op kerkhoven en begraafplaatsen worden vaak versierd met grafornamenten. Na het verstrijken van en niet verlengen van een concessie worden deze ontruimd waardoor dit funerair erfgoed verloren gaat. In een samenwerking akkoord tussen Heemkunde Nieuwerkerken en het gemeentebestuur kunnen relictien afkomstig van kerkhoven en begraafplaatsen in de gemeente bewaard en in een permanente tentoonstelling in de kerk van Nieuwerkerken ontsloten worden voor het grote publiek. Een tentoonstellingsgids geeft duiding bij de relictien in het lapidarium.

Info : heemkunde.nwk@telenet.be of 0499 735674

MONUMENTJE

Tijdens de herdenking van de oorlogsslachtoffers werd het nieuwe monumentje op het erepark van de oud strijders door burgemeester Deferm voorgesteld. In het oude China was de leeuw het symbool van dapperheid. De dapperheid, gesymboliseerd door de leeuw in het oude China was ook een eigenschap van alle gevallen, weerstanders en verzetslieden uit beide oorlogen. Velen onder hen die de gruwel overleefden, betaalden tijdens hun verdere leven nog de tol onder de vorm van een opgelopen aandoening of de gevolgen van verwondingen opgelopen tijdens de gevechten of verzetsactiviteiten.

Laat dit monumentje om die redenen een eerbetoon zijn aan allen die met gevaar voor hun eigen leven onversaagd de vijand in de ogen keken tijdens beide wereldoorlogen. Zij baanden voor ons de weg naar de vrijheid, naar een leven zoals we het nu beleven.

Eddy Cox

RADARSITE NIEUWERKERKEN RAUM 6.

Door Luc Schepens.

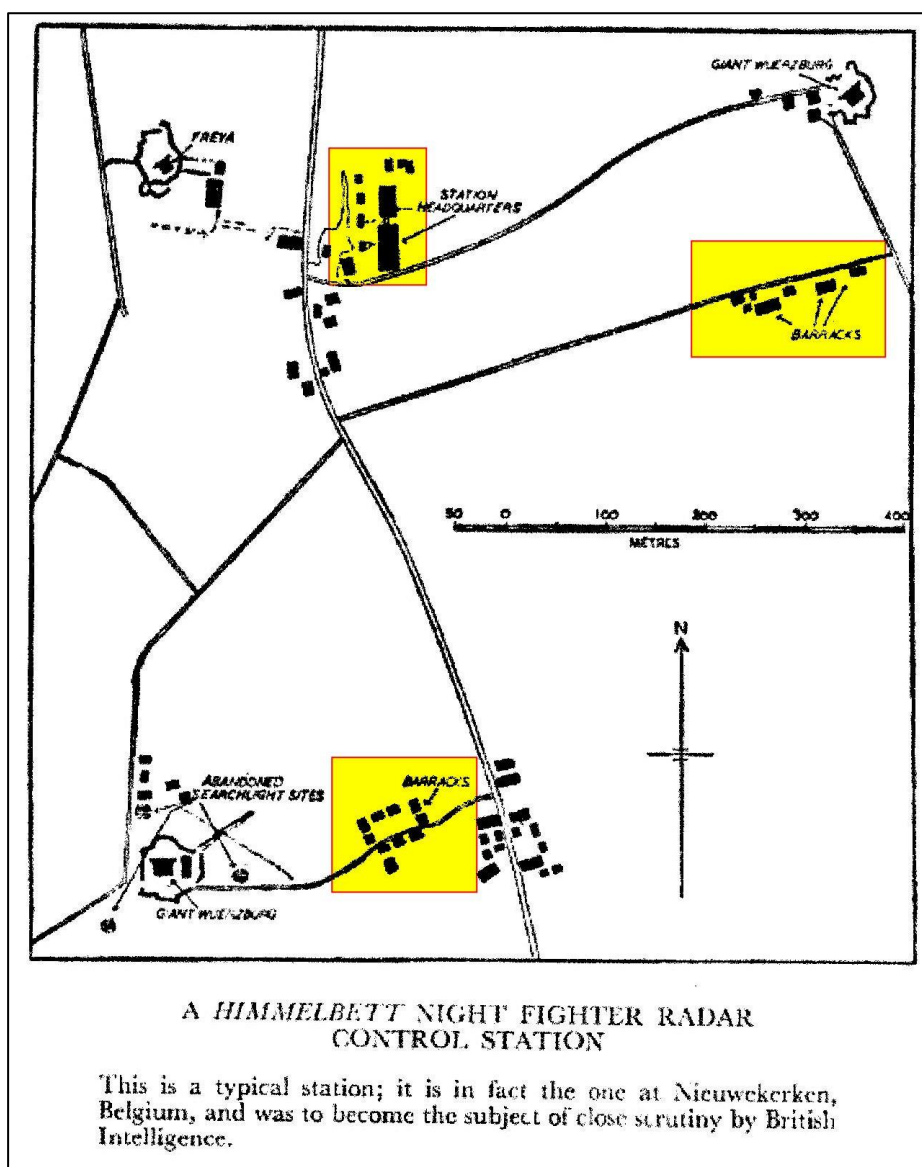
In 1941 begon men met de bouw van de Kammhuberlinie, genoemd naar de generaal die op het idee kwam om een lijn van radarstations op te stellen die het hele Reich zouden beschermen.

Een van de Kammhuberstations bevond zich in Nieuwerkerken. Het maakte deel uit van Raum 6 en bestond zoals gebruikelijk uit drie radars: een Freya voor detectie op grotere afstand en twee Würzburg-Riese waarvan de ene de bommenwerper volgde en de andere de nachtjager.

Een honderdtal Luftwaffe-soldaten legerden in een tiental barakken.

Op deze kaart kan u duidelijk de mogelijke "Blockhäuser en Barakken" waarnemen, die in de meeste briefwisseling worden behandeld.

Sommige "Blockhäuser" hadden de afmetingen: 19,78m x 8,26m
 Andere: 18,70m x 8,26m

De barakken bevonden zich aan de huidige hoek Tichelrijstraat en de Bleukenstraat, andere bevonden zich in de Dennenbosstraat. Een ander deel ter hoogte van het doodlopende straatje in de omgeving van de radarsokkel. Op de kaart hierboven met rechthoeken aangeduid.

Op deze kaart kan perfect een topografisch beeld vormen qua hoogten. De locatie was dus blijkbaar goed gekozen, open terrein en bijna hoogste punt van Nieuwerkerken.

In Nieuwerkerken werden boeren verplicht om met paard en kar bouw- en andere materialen van de tramstation naar de Duitse legerbasis op Tichelrij te voeren. Hier stond een radarinstallatie met zoeklichten en afweergeschut, zij stond in verbinding met het vliegveld in Brustem en werd dag en nacht door schildwachten bewaakt.

Tijdens mijn activiteiten als vrijwilliger bij het stadsarchief te Sint-Truiden, kwam ik toevallig een aantal documenten tegen in verband met de radarsite te Nieuwerkerken in Raum 6.

Deze documenten handelden over het "onderhoud" en "bouwen" van enkele "Blockhäuser en Barakken" op de radarsite. De gevonden documenten dateren beginnend van 04 juli 1942 en verder tot eind november. Met de mogelijkheid nog documenten te vinden, som ik deze al eens op.

Alle documenten zijn uiteraard in het Duits, ik probeer zo goed mogelijk het juiste weer te geven.

De kleuren op de afbeelding links geven de hoogte aan.

G. U. den 4. Juli 1942

Een brief gericht aan:
 Firma Leo Tomsin te Hasselt
 Door Dienststelle L-35217 L.G.P.A. Brussel.

Onderwerp: Barackenbau
 Regiearbeit

... andere opdrachten, Aubel en Opglabbeek.

In NIEUWERKERKEN ist in einer Kopfstube die Wandfläche neu zu streichen, ausserden die Eingangstür zum Speisesaal auszubessern. Besondere kleinere Arbeiten werden besonders durch den Sachbearbeiter angegeben.

... Die Tarnfarbe ist bei der Bauleitung anzufordern, alle anderen Farben sind von Ihnen zu liefern. Auf Ihre Farbpreise erhalten Sie 10% als Zuschlag vergütet.

Getekend
 Otto
 Reg.-Baurat a.K.

Het gaat hier duidelijk over een schilderwerk in het "hoofdgebouw" aan één van de wanden en het verbeteren van de toegangsdeur naar de eetzaal. Kleinere werken worden door de opzichter aangegeven.

G.U. den 16. September 1942

Bauleitung der Luftwaffe St. Trond
Feldpostnummer L-35217
L.G.P.A. Brussel.

Br. B. Nr. 4717/42
Vertr. Verz.: 466
Ap./Go.

An die
Firma Phillip Holzmann A.G.
St. Trond

Betr.: Barackenbau-Blockhäuser.
Bezug: Ihr Angebot vom 2. September 1942.

Ihnen werden auf Grund obigen Angebotes in NIEUWERKERKEN nachstehende Blockhäuser in Auftrag gegeben:

1. Blockhaus 19.78 x 8.26 m und
2. Blockhäuser je 18.70 x 8.26 m

und wird Ihnen für ein Blockhaus der geforderte Preis von 88.500 bfrs. Bewilligt.

Sie wollen die benötigten Barackenplatten auf dem Lager der Bauleitung aussuchen en entsprechend der Zeichnung umändern.

Das Kantholz wird in den nachtsen Tagen hier eintreffen, sodass mit dem Abend begonnen werden kann.

Sämtliches Material ist mittels **Trambahn** nach NIEUWERKERKEN zu versenden, hier sind von Ihnen Pferdegespanne zu beschaffen, die Vergütung erfolgt zu den bauseits festgelegten Sätzen.

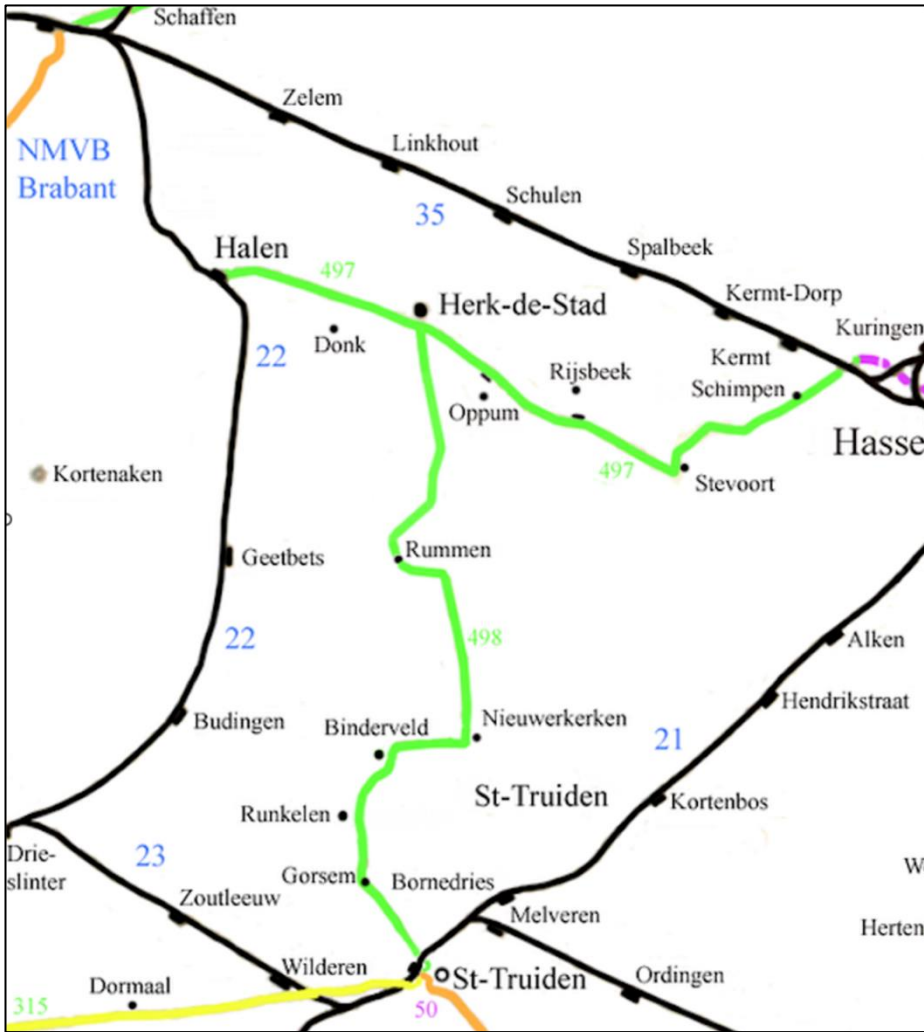
Die genauen Standorte der Blockhäuser werden in NIEUWERKERKEN noch angegeben.

Anlagen:
2 Zeichnungen

stellv. Bauleiter.

*Deze beschrijving van de bouw van de "Barackenbau" en "Blockhäuser" met de aangegeven afmetingen en de gevraagde prijs. De barackenplatten zal met uitzoeken bij het magazijn van de bouwleider. Het vierkant hout zal binnen enkele dagen beschikbaar zijn bij het magazijn.
Belangrijke opmerking, het materiaal zal eerst vervoerd worden via de "tramweg" en vervolgens met paardengespan naar de juiste locatie te vervoeren.*

Tramweg 498 liep van Sint-Truiden, Gorsem, Runkelen, Binderveld naar Nieuwerkerken en verder richting Herk-de-Stad.

Buurtspoorwegen van Limburg

- Elektrische NMVB lijnen 1954
- Idem: buiten provincie
- Niet-elek. NMVB lijnen 1940
- Idem: buiten provincie
- Spoorlijnen
- Stadstram Liège

498 Herck-de-Stad - Sint-Truiden (Autorails) 498							
K		71	73	75	79	81	83
0	Herck-de-Stad (Statie)...V.	6.00	7.15	10.15	13.5	15.5	16.50
3	Rummen { Bergeneinde...	6.10	7.23	10.23	13.13	15.13	16.58
5	Rummen { Dorp.....	6.17	7.30	10.30	13.20	15.20	17.5
8	Gorssum (Schelfheide) X...	6.26	7.35	10.35	13.25	15.25	17.10
9	Nieuwerkerken (Statie)....	6.30	7.38	10.38	13.28	15.28	17.13
10	Binderveld.....	6.33	7.40	10.40	13.30	15.30	17.15
11	St-Truiden-Terbeek X.....	6.36	7.45	10.45	13.35	15.35	17.20
13	Gorssum (Statie).....	6.42	7.50	10.50	13.40	15.40	17.25
16	St-Truiden (Diester Poort)..	6.49	7.56	10.56	13.46	15.46	17.31
17	St-Truiden (Staatsstatie)...A.	6.52	7.58	13.58	13.48	15.48	17.33
K		70	72	74	76	78	80
0	St-Truiden (Staatsstatie)..V.	8.45	9.50	11.25	14.0	16.0	19.20
1	St-Truiden (Diester Poort)...	8.47	9.55	11.27	14.2	16.2	19.22
4	Gorssum (Statie).....	8.53	10.5	11.33	14.8	16.8	19.28
6	St-Truiden-Terbeek X.....	8.58	10.11	11.38	14.13	16.13	19.33
7	Binderveld.....	9.3	10.14	11.43	14.18	16.18	19.38
8	Nieuwerkerken (Statie)....	9.5	10.17	11.45	14.20	16.20	19.40
9	Gorssum-Schelfheide X.....	9.8	10.21	11.48	14.23	16.23	19.43
12	Rummen { Dorp.....	9.13	10.30	11.53	14.28	16.28	19.48
14	Rummen { Bergeneinde....	9.20	10.37	12.0	14.35	16.35	19.55
17	Herck-de-Stad (Statie)...A.	9.28	10.47	12.5	14.43	16.43	20.3

♣ Enkel Zaterdag. Al de treinen stoppen ook te: Herck-de-Stad, (Weg naar Rummen X), Kraaienveld X, Rummen (Molen X), (Steenweg X), Gorssum (Runkelen X), Dorp X, St-Truiden (Nieuw St-Truiden).

Hierbij nog een "uurregeling" anno 1937 van de tram.

Ku/P. St. Trond den 21 september 1942

Baustelle
 Philipp Holzmann
 Hauptniederlassung Frankfurt am Main

Bauleitung der Luftwaffe
St. Trond

Onderwerp: Barackenbau - Blockhäuser
 Unser Angebot vom 2.9.42
 Ihr Auftrag vom 16.9.42
 Br. B. Nr. 4717/42
Vertr. Verz.: 466 Ap./Go.

Wir bestätigen den Erhalt Ihres obigen Auftragschreibens mit dem Sie uns de Aufbau von 3 Blockhäusern in NIEUWERKERKEN zum preis von
Bfrs. 88.500 für 1 Blockhaus

Übertragen.

Zu unserem Bedauern haben wir bei der nochmaligen Durchsicht unserer Angebotsunterlagen feststellen müssen, das bei der Umrechnung des in Reichsmark Kalkulierten Einheitspreises auf belgische Francs ein Fehler unterlaufen ist. Wir hatten ermittelt:

1) Lohnaufwendungen für Herrichten, Laden, Umladen, Entladen, Transportieren, Abbinden und Aufstellen aller Blockhausteile:	RM	6.500,-
2) Soziale Lohnbelastungen:		
19% von RM 6.500,- =	RM	1.235,-
3) Werkzeugvorhaltung:		
3% von RM 6.500,- =	RM	195,-
		<hr/>
	RM	7.930,-
4) Einrichtungs-, Betriebs- und Verwaltungskosten der Baustelle:		
10% von RM 7.930,-	RM	795,-
		<hr/>
	RM	8725,-
5) Allgemeens Unkosten, und zwar:		
a) Geschäftsunkosten der Zentrale:		4,5%
b) Geschäftsunkosten der Zweigniederlassung:		3,5%
c) Wagnis:		1,0%
d) Gewinn:		5,0%
e) Umsatzsteuer:		2,0%
		<hr/>
		16,0%

100 x 16

 19% von RM 8.725,- = RM 1.655,-
 100 - 16

6) Lohnnebenkosten, wie Auslösungen, Wege- und Quartiergelder:

10% von RM 6.500,-	RM650,-
Zur Abrundung:	RM20,-
	<hr/>
Sa.	RM11.050,-

Bei der Umwandlung dieses Betrages in belgische Francs würde irrtümlich mit 8, statt mit 12,5 multipliziert.

Es hätten im Angebot eingesetzt werden müssen:

$$12,5 \times 11.050 = \text{Bfrs. } 138.100,-$$

Der ausgeworfene Betrag, zu dem uns die Arbeiten übertragen sind, liegt also mit

	Bfrs. 88.500,-
	<hr/>
um	Bfrs. 49.600,-

Unter dem von uns auf Grund der kalkulationsmässigen Selbstkosten ermittelten Preis.

Demgemäss würden wir mit einem erheblichen Verlust zu rechnen haben, wenn die Bauleitung auf der Annahme zum angebotenen Einheitspreise besteht. Wir können wohl die Auftragsannahme nicht von einer Preisberichtigung abhängig machen, bitten jedoch darum, einer solchen wenigstens in dem Umfang zustimmen zu wollen, dass wir bei Ausführung der Arbeiten vor einem Verlust bewahrt bleiben. Wir sind bereit, auf die Zuschläge für Wagnis und Gewinn und auf einen Teil der Zuschläge für Geschäftskosten, insgesamt auf rd. 9% der Generalien = rd. Bfrs. 9.600,- zu verzichten und uns mit einer Nachbilligung von Bfrs. 40.000,- zufrieden zu geben.

Im Vertrauen darauf, dass die Bauleitung - dem Umstand, dass das Versehen bei der Preisabgabe nachweisbar auf die Verschiedenheit der Währung in Kalkulation, die wir als deutsche Firma gewohnheitsmässig in Reichsmark aufstellen, und Angebot zurückzuführen ist, Rechnung tragend - einer Preisberichtigung auf Bfrs. 128.500,- zustimmen kann, werden wir die Arbeiten auftragsgemäss in Angriff nehmen und durchführen. Sollte die Bauleitung uns jedoch von der Annahme des Auftrages entbinden können, so bitten wir, uns möglichst umgehend hiervon benachrichtigen zu wollen.

Heil Hitler

Für Phillip Holzmann
Baustelle St.Trond - Hochbau

Afrekening. Er was blijkbaar een foute berekening gebeurd bij de omzetting naar Belgische Francs.

G.U. den 12. November 1942

Bauleitung der Luftwaffe St. Trond
 Feldpostnummer L-35217 b.
 Luftgaupostamt Brussel.

Onderwerp: Blockhäuser in R.-W.- Stellungen Grossraum 6

Für die Herstellung der Fundamente für die Blockhäuser wurden die beiden Firmen Jos. Bloem, Lüttich, und Fern. Ulens Jandrain, zur Preisabgabe aufgefordert, da diese Firmen bereits schon mit anderen Arbeiten in den in Frage kommenden Stellungen beschäftigt sind.

Es wurden nachstehende Einheitspreise abgegeben:

			Fa. Bloem	Fa. Ulens
1	1 m3	Erdaushub bis 2m tief	69,00	65,00
2	1 m3	Erdaushub von 2 bis 4m tief	95,00	90,00
3	1 m3	Kiesbeton	250,00	200,00
4	1 m2	Betonfussboden	71,50	70,00
5	1 m2	Zementestrich	30,00	26,00
6	1 m3	Kellermauerwerk	175,00	170,00
7	1 m2	Glatten aussehen Zementputz	40,00	26,00
8	1 m3	Erdgeschossmauerwerk	180,00	175,00
9	1 m2	Glatten inneren Wandputz	30,00	26,00
10	1 m2	Ebene gestelzte Betondecke	70,00	67,50
11	1 kg	I eisen abladen	1,00	1,00
12	1 m2	Glatten inneren Zementputz	25,00	25,00
13	1 Stuck	Ziegelstein-Treppenstufe	45,00	40,00

Da Firma Bloem für die Arbeiter Auslösungen für Übernachtung pp. Zahlen muss und die Arbeiten in NIEUWERKERKEN und Meeuwen auszuführen hat, wurden die Preise anerkannt und beiden Firmen der Auftrag über die Arbeiten für die abgegebenen Preise an den einzelnen Stellungen erteilt.

Die Preise sind eingehend geprüft und mit den einzelnen Firmen mündlich besprochen.

Gesehen:
 Reg.-Baurat a.K.

aufgestellt:
 Bau-Ingenieur

Hier worden beide offertes voor de opdrachten in NIEUWERKERKEN en Meeuwen voorgedragen, uiteindelijck worden beide firma's de opdracht gegeven deze Blockhäuser te bouwen, aangezien beide firma's reeds op deze plaatsen hebben gewerkt, welke deze in NIEUWERKERKEN bouwt blijft voorlopig uit.

Ku/F. St. Trond den 13 november 1942

Baustelle
Philipp Holzmann
Hauptniederlassung Frankfurt am Main

Onderwerp: Barackenbau
Blockhauser Nieuwerkerken und Enines
Auftrag vom 16.9 und 13.11.42
Br. B. Nr. 4717/42 - Vertr. Verz.: 466 Ap./Go
Nachtragsangebot für Aussenanstrich mit Carbolineum

Den im Leistungsbeschrieb nicht vorgesehenen äusseren Carbolineumanstrich bieten wir wis folgt an:

Ca. 205 qm Holzwerk der Aussenwände einschl. des Fachwerks, des Gesimses und der Sparrenköpfe gut deckend 2 mal mit Carbolineum streichen, die Rundholzpfeiler vorher sauber entrindend abschaben, ausschliesslich Materiallieferung bei Durchmass der Tür- und Fensteröffnungen, sowie der Pfeiler, Riegel, Schwellen und Streben in Vertikalprojektion, des Gesimses in Abwicklung:

Für de qm Bfrs. 9,75 und insgesamt Bfrs. 2.000

Wit bitten um baldmöglichst Auftragserteilung.

Heil Hitler!

Du/Kleinermanns

Für Philipp Holzmann
Aktiengesellschaft
Baust. St. Trond - Hochbau

Wir bitten um ihre gefl. Rückantwort in Deutscher oder Niederländischer Sprache.

*Bij deze opdracht voor de gunning van een Blockhauser in NIEUWERKERKEN en Enines (**Énines** is een dorp in de Belgische provincie Waals-Brabant en een deelgemeente van de gemeente Orp-Jauche. Het was een zelfstandige gemeente tot het bij de fusie van 1971 toegevoegd werd aan de gemeente Geten die zelf op zijn beurt in 1977 opging in de nieuwe fusiegemeente Orp-Jauche.) worden werken gevraagd een Blockhauser te behandelen met "Carbolineum" ter grootte van 205 m², de buitenwanden goed zuiver te maken en 2 maal te behandelen met een laag. Het kopshout af te schrapen, zowel de deur- en vensteropeningen, voor een prijs van 2.000 Bfrs.*

*De firma Philipp Holzmann is nog steeds actief (Die **Philipp Holzmann AG** war ein weltweit tätiger deutscher Baukonzern mit Sitz in Frankfurt am Main. Op Wikipedia vindt u de gehele geschiedenis: [Philipp_Holzmann](#)*

Ku/F. St. Trond den 13 november 1942

Baustelle
Philipp Holzmann
Hauptniederlassung Frankfurt am Main

Onderwerp: Barackenbau
Blockhauser Nieuwerkerken und Enines
Auftrag vom 16.9 und 13.11.42
Br. B. Nr. 4717/42 - Vertr. Verz.: 466 Ap./Go
Nachtragsangebot für Innenwandverkleidung.

Den im Leistungsbeschrieb nicht vorgesehenen äusseren Verkleidung der Holzverschalten Innenwandflächen mit Kapakplatten bieten wir wie folgt an:

Ca 145 qm Kapakplatten passend zuschneiden, auf Holzverschalten inneren Wandflächen lot- und fluchtrecht anbringen und auf den Stossen und an Wand-, Fussboden-, Decken-, Tür und Fensteranschlüssen Deckleisten sachgemäss anbringen, ausschliesslich Materiallieferung und bei Durchmass der Tü- und Fensteröffnungen:

Für de qm Bfrs. 17,25 und insgesamt Bfrs. 2.500

Wir bitten um baldmöglichst Auftragserteilung.

Heil Hitler!

Du/Kleinermanns

Für Philipp Holzmann
Aktiengesellschaft
Baust. St. Trond - Hochbau

Wir bitten um ihre gefl. Rückantwort in Deutscher oder Niederländischer Sprache.

*Bij deze opdracht voor de gunning van een Blockhauser in NIEUWERKERKEN en Enines, worden werken gevraagd aan de binnenzijde, voor het plaatsen van "Kapakplatten" op de houten binnenwanden. De Kapakplatten dienen te worden genageld, perfect aan te sluiten bij de vloer, deuren en vensters, en deklijsten.
Dit voor een oppervlakte van 145 m2 voor een prijs van 2.500 Bfrs.*

Ku/P. St. Trond den 14 november 1942

Baustelle
Philipp Holzmann
Hauptniederlassung Frankfurt am Main

Onderwerp: Barackenbau - Blockhäuser

Wir bestätigen den uns am 13. ds Mts. Zu den Bedingungen unseres Angebots vom 2.9.42 und Ihres Auftragsschreiben vom 16.9.42 Br. B. Nr. 4717/42 Veto. Verz.: 1466 Ap-/Go erteilten weiteren Auftrag zur Errichtung eines Blockhauses bei Enines, in Grösse und Ausführung gleich dem in der Freyastellung bei NIEUWERKERKEN errichteten, jedoch statt Rundholz-Kantholzpfoften 16/16 cm im Aussenwandfachwerk und dieses mit Schwarten sauber und fluchtrecht verkleidet, zum Preise von Bfrs. 88.500,-

Nachdem seich bei den Blockhäusern in NIEUWERKERKEN zeigte, dass der Aufbau zum bewilligten Preis - wenn auch bei sehr bescheidenem Nutzen - möglich ist, nehmen wir von der Forderung einder Preiserhöhung lt. unseren Schreiben vom 21.9.42 Abstand.

Ihren Anordnungen gemäss werden wir auch für das Blockhaus Enines die Materialien, welche die Bauleitung nicht verfügbar hat im Sinne des Ihnen mit Schreiben van 29.9.42 für die Blockhäuser in NIEUWERKERKEN bereits Bestätigten im freien Handel beschaffen, die erforderlichen Transportmittel - da die Benutzung von Trambahn auch nicht zu beschaffen sind - wie auch für NIEUWERKERKEN in Abänderung Ihres Auftrage vom 16.9.42 angeordnet, in geeigneten Kraftfahrzeugen zur Verfügung stellen en Beides - Materiallieferung und Transportkosten unter Nachweis der Selbstkosten und Berechnung der für Geschäftsunkosten, Risiko un Gewinn anfallenden Zuschlage gesondert berechnen.

Den Statischen Nachweis für die Balken und Unterzüge der Blockhäuser lassen wir Ihnen im Laufe der kommenden Woche zugehen.

Heil Hitler!

Du/Kleinermanns
Agostini
Miko

Für Philipp Holzmann
Aktiengesellschaft
Baust. St. Trond - Hochbau

Wir bitten um ihre gefl. Rückantwort in Deutscher oder Niederländischer Sprache.

Hier gaat het schrijven over het bouwen van een "Blockhäuser" in Enines, zoals deze gebouwd werd op de Freyastellung te NIEUWERKERKEN. Wel wordt gevraagd geen rondhout balken te gebruiken voor de buitenmuur, maar balken van 16/16 cm. Dit voor het bedrag van 88.500 Bfrs. Verder als er materialen dienen te worden aangekocht, kan men dit doen in de "vrije handel" zoals dit werd toegepast in NIEUWERKERKEN. Aangezien er geen mogelijkheid bestaat het "tramtraject" te benutten, komen er motorvoertuigen aan te pas voor het transport der materialen. Kosten dienen te worden bewezen.

G.U. den 19. November 1942

Dienststelle L-35217 b.
Luftgaupostamt Brussel.
B. B. Nr. 7229/42
Ap./C1.

An die
Firma Phillip Holzmann A.G.
St. Trond

Betr. : Blockhäuser.
Bezug: Ihr Angebot v. 13.11.1942.

Die Bauleitung erteilt Ihnen den zusätzlichen Auftrag die Blockhäuser in NIEUWERKERKEN und Enines It. Ihrem Angebot mit Karbolineum zu Streichen, und bestätigt Ihnen den Preis von 2.000 bfr. (Zweitausend bfr.) für ein Blockhaus.
Die Arbeiten sind sofort auszuführen.

Reg. Baurat a.k.

Een vervolg en goedkeuring op de offerte van 13 november 1942 waarin nu de opdracht wordt toegewezen. Dit voor de som van 2.000 bfr voor één Blockhaus. De werken dienen onmiddellijk te worden gestart.

BAUSTELLE
Philipp HOLZMANN
AKTIENGESELLSCHAFT

St. Trond, den 27.11.42

Zeichen: Ku/P.
Es wird gebeten, das Zeichen
in der Antwort zu wiederholen

Bauleitung der Luftwaffe
St. Trond Nr. 4350/42

Hauptniederlassung Frankfurt am Main

Betr: Barackenbau - Blockhäuser

Beifolgend überreichen wir Ihnen statischen Nachweis
für die Balkendecken der Blockhäuser in 3-facher Ausfertigung.

Anlagen

Für PHILIPP HOLZMANN
AKTIENGESELLSCHAFT
Baust. St. Trond - Hochbau

Eingang
30 NOV 1942

Giro-Konto N°. 882 bei der Reichsbank in Frankfurt a. M. - Postscheck-Konto Frankfurt (Main) N°. 10 900

Ku/P. St. Trond den 20 november 1942

Baustelle
Philipp Holzmann
Hauptniederlassung Frankfurt am Main

Bauleitung der Luftwaffe
St. Trond

Betr.: Barackenbau/Blockhäuser
Karbolineumanstrich
Zusatzauftrag vom 19.11.42 B.B.Nr. 7229/42 Ap./C1

Wir bestätigen den uns mit Obigem erteilten Auftrag zur Ausführung des äusseren
Karbolineumanstrich der Blockhäuser in NIEUWERKERKEN und Enines nach Massgeba unseres
Angebots zum Preise von Bfrs. 2.000,- für ein Blockhaus

Die Arbeiten werden unverzüglich in Angriff genommen.

Heil Hitler

Du/Agostini
Kleindermanns

Für Phillip Holzmann
Baustelle St.Trond - Hochbau

Wir bitten um ihre gefl. Rückantwort in Deutscher oder Niederländischer Sprache.

Op de volgende bladzijden worden de originele documenten met de gedetailleerde beschrijving van de gebruikte materialen afgedrukt.

PHILIPP HOLZMANN, A-G

BAUSTELLE ST-TROMD

STATISCHER NACHWEIS

FÜR DIE BALKENDECKEN DER BLOCKHÄUSER IN NIEUWERKERKEN
UND ERINES

VORBEMERKUNG

DA DAS ZU VERWENDENDE BAUHOLZ FRISCH EINGESCHLAGEN
ALSO WEDER GEFLÖSST, NOCH ABGELAGERT IST, WIRD MIT EINER
HOLZBEANSPRUCHUNG AUF BIEGUNG VON 65 KG/CM^2
FÜR DIE DECKENBALKEN UND VON 75 KG/CM^2 FÜR DIE
STÄRKEREN QUERSCHNITTE DER UNTERZÜGE GERECHNET.

Pos. 1. - BALKENDECKE

$L = 5.48 + 0.22 = 5.70 \text{ M.}$

BELASTUNG

AUS Splittanfällung	$0.20 \times 1800 =$	360	KG/M ²
" Strohhalm	$0.10 \times 1600 =$	160	" "
" Zwischendecke	$3 \times 6 =$	18	" "
" Eigengewicht		60	" "
" Dach (Eigengewicht + Schnee)		122	" "
		<u>720</u>	" "

$M = \frac{P \times L^2}{8}$

$M = \frac{720 \times 5.70^2}{8} = 2920 \text{ KG.M.}$

$W_x = \frac{2920 \times 100}{65} = 4500 \text{ CM}^3$

$\frac{B \times H^2}{6}$

GEWÄHLT $\frac{2 \times 14 \times 31^2}{6} = 4484 \text{ CM}^3$

BALKEN 14×31 IM ABSTAND VON 50 CM.

Pos. 2. BALKENDECKE

Pos. 2. BALKENDECKE

$L = 2,00 + 0,20 = 2,20 \text{ M}$

BELASTUNG

Δus Splittauffüllung	$0,20 \times 1800 =$	360	KG/M ²
" Strohlehm	$0,10 \times 1600 =$	160	" "
" Zwischendecke	3×6	18	" "
" Eigengewicht		30	" "
" Dach (Eigengewicht + Schnee)		122	" "
		<u>P = 690</u>	" "

$M = \frac{690 \times 2,20^2}{8} = 417 \text{ KG.M}$

$W_x = \frac{417 \times 100}{65} = 641 \text{ ‰}$

GEWÄHLT $\frac{2 \times 8 \times 16^2}{6} = 680 \text{ ‰}$

BALKEN 8x16 IM ABSTAND VON 50 ‰

Pos. 3. UNTERZUG

$L = 5,00 + 0,30 = 5,30 \text{ M}$

BELASTUNG

Δus Pos. 1.	$\frac{720 \times 5,70}{2} =$	2050	KG/M ²
" Pos. 2.	$\frac{690 \times 2,20}{2} =$	760	" "
Eigengewicht		140	" "
		<u>P = 2950</u>	" "

$M = \frac{2950 \times 5,30^2}{8} = 10750 \text{ KG.M}$

$W_{x2} = \frac{10750 \times 100}{75} = 14330 \text{ ‰}$

GEWÄHLT $\frac{2 \times 35 \times 35^2}{6} = 14300 \text{ ‰}$

2 BALKEN 35x35 ‰

Pos. 4. UNTERZUG

$L = 3,80 + 0,30 = 4,10 \text{ M}$

BELASTUNG

Δus Pos. 1.	$\frac{720 \times 5,70}{2} =$	2050	KG/M ²
" Pos. 2.	$\frac{690 \times 2,20}{2} =$	760	" "
Eigengewicht		110	" "
		<u>P = 2920</u>	" "

$$M = \frac{2920 \times 4,10^2}{8} = 6132 \text{ KGM.}$$

$$W_x = \frac{6132 \times 100}{75} = 8276 \text{ }^{\circ}/\text{M}^3$$

$$\text{GEWÄHLT } \frac{2 \times 28 \times 30^2}{6} = 8300 \text{ }^{\circ}/\text{M}^3$$

2 BALKEN 28x30 $^{\circ}/\text{M}$

Pos. 5. UNTERZUG

$$L = 3,20 + 0,30 = 3,50 \text{ M}$$

BELASTUNG

Aus Pos. 1.	$\frac{720 \times 570}{2} =$	2050 KG/M ²
" Pos. 2.	$\frac{690 \times 220}{2} =$	760 " "
EIGENGEWICHT	=	90 " "
		<hr/>
		P = 2900 " "

$$M = \frac{2900 \times 3,50^2}{8} = 4540 \text{ KGM.}$$

$$W_x = \frac{4540 \times 100}{75} = 6120 \text{ }^{\circ}/\text{M}^3$$

$$\text{GEWÄHLT } \frac{2 \times 25 \times 28^2}{6} = 6450 \text{ }^{\circ}/\text{M}^3$$

2 BALKEN 25x28 $^{\circ}/\text{M}$

Pos. 6. UNTERZUG

$$L = 2,75 + 0,25 = 3,00 \text{ M.}$$

BELASTUNG

Aus Pos. 2.	$\frac{690 \times 2,20}{2} =$	760 KG/M ²
EIGENGEWICHT	=	60 " "
		<hr/>
		P = 820 " "

$$M = \frac{820 \times 3,00^2}{8} = 923 \text{ KGM.}$$

$$W_x = \frac{923 \times 100}{75} = 1230 \text{ }^{\circ}/\text{M}^3$$

$$\text{GEWÄHLT } \frac{2 \times 16 \times 16^2}{6} = 1366 \text{ }^{\circ}/\text{M}^3$$

2 BALKEN 16x16 $^{\circ}/\text{M}$

Für PHILIPP HOLZMANN
 AKTIENGESELLSCHAFT
 Baust. St. Trond - Hochbau ST. TROND, 20. 11. 42.

Alle Messerschmitts-nachtjachttoestellen van Sint-Truiden waren in 1942 uitgerust met een SeeburgLichtenstein-radarontvanger in de neus van het vliegtuig (FuG 202 BC).

In concordantie met de gegevens, verstrekt door de langeafstandsradars van het type Freya (Funkmessgerät 39) en de doelvolgradars van het type Würzburg (Funkmessgerät 62) aan het schietveld in de Grote Heide te Meeuwen en in het Begijnenbos te Nieuwerkerken. Er waren ook twee waarnemingsstations van het Kamp Hansen Höhe in Bessemer bij Lanaken en het Kamp Dorna aan de kerk van Niel-bij-As (Jägerleitstelle), die directieven gaf aan de Bordfunkers van de Duitse nachtjachtvliegtuigen om de Britse bommenwerpers accuraat te kunnen lokaliseren in hoogte en afstand.

Fliegerhorst Sankt-Trond was in augustus 1941 al operationeel, maar op 15.1.1942 kwam het Geschwader II./NJG1 van de vliegbasis Stade (bij Hamburg) naar Brustem met hun zwartgeverfde Messerschmitt Bf 110 toestellen, die tijdens de nachtjacht met de hulp van schijnwerpersposten en de grondradars te Nieuwerkerken en Meeuwen effectief naar hun objectieven werden geleid.

Parallel daarmee ontwikkelde Kammhuber nog een tweede systeem. Voor elk Himmelbett plaatste hij ook nog 3 radars om de bommenwerpers te volgen en de eigen nachtjagers naar hun doel te leiden. Dat was de Dunkle Nachtjagd. 8 Raum 6 bevond zich boven onze provincie. De grens tussen Raum 5 en Raum 6 viel ongeveer samen met de Belgisch-Nederlandse grens. De nachtjagers van II/NJG 1 (Nachtjagdgeschwader) die in Brustem gelegerd waren stonden in voor de onderscheppingen boven Raum 6. Voor Himmelbett 6A stonden er drie radars opgesteld in Meeuwen. Eenzelfde configuratie bevond zich in Nieuwerkerken, centraal voor Himmelbett 6B. De volgende radars voor 6C bevonden zich in Jauche, kort bij Tienen.

KRANTENKNIPSELS

Afschaffing buurtspoorweg Sint-Truiden – Herk-de-Stad. HBVL 20 maart 1947.

Buurtspoorweg St. Truiden—Herk-de-Stad. — Reeds enkele jaren voor den oorlog is er sprake geweest van de afschaffing van den buurtspoorweg St. Truiden—Herk-de-Stad daar de balans steeds met een groot deficiet sloot. Ten titel van proef werd alsdan besloten de uitbating voort te zetten met automotrices in plaats van stoomtreinen. Tijdens de bezetting ging het verkeer per buurttram beter wegens het gevaar op spoor en de minder gunstige treinregeling. Thans echter blijkt opnieuw dat de uitbatingsonkosten meer bedragen dan de inkomsten, zoodat men definitief besloten heeft over te gaan tot de afschaffing dezer lijn. Het zal wel n'et aangenaam zijn voor de bewoners der gemeenten Gorssem, Duras, Bindedveld, enz. en bijzonder niet voor de studenten, doch men verzekert dat regelmatige autobusdiensten het verkeer zullen verzekeren.

Inhaling O.L.V van Banneux in Nieuwerkerken. HBVL 24 april 1955.

Grootse Mariale Feesten te Nieuwerkerken

Te Nieuwerkerken is men reeds bruidjes rond het beeld plaats nedruk bezig aan de versieringen men. Vandaar vertrekt de karavan van de straten om zoals men weet van auto's met het beeld voorop op 1 Mei a.s. O. L. Vrouw van Banneux' op haar doortocht door het dekenaat te ontvangen. Al de mensen wedijveren om hun straat zo schoon mogelijk te maken ook de huizen zullen om het mooist versierd worden en vooral de kerk zal die drie dagen dat O. Lieve Vrouw te Nieuwerkerken vertoefd versierd zijn en 's nachts in het licht baden.

Hier volgt de definitieve regeling voor de Mariatocht van 1, 2, en 3 mei gelijk het aan alle parochies van het dekenaat bekend gemaakt is geweest door de Z. E. Pater :

1 Mei : 5 uur 30 (half zes) in Herk de Stad kort lof, waarna de stoet van auto's vertrekt met het beeld voorop. Alle autobezitters van het dekenaat worden uitgenodigd om met hun versierde auto (wit en blauw) in Herk te zijn.

Rond 6 uur (zes uur) aankomst aan de grens van Nieuwerkerken (de « Ring »). Welkomwoord door geestelijke en wereldlijke overheid. Lied van de kinderen. Daar neemt de versierde camion het beeld over. Op die camion zullen vier mijnwerkers en enige wezigen :

a) Magnificat ; c) Tantum Ergo ; d) Gegroet Maagd der Armen. — Daarna wordt het beeld naar de kerk gebracht.

1 MEI :
9 uur 30 (half tien) kaarskensprocessie naar de Dries en de Diestersteenweg.
11 uur : Biechtgelegenheid.
12 uur : Middernachtmis.
Van 1 tot 4 uur Nachtaanbidding.

2 MEI :
H.H. Missen te 4, 6, 7, 8 en 9 u.
De H. Mis van 9 uur speciaal voor de zieken waarna zegening van elke zieke met de gewone aanroepingen.

's Namiddags om 3 uur zegening van Moeders en kinderen.
's Avonds om 7 uur 30 samenkost voor kaarskensprocessie naar Tichelarij (terug rond 11 uur).

12 uur 's nachts middernachtmis (geen nachtaanbidding).

3 MEI :
H.H. Missen 7, 8, 9 en 10 uur.
Te 10 u. Plechtige Hoogmis.
3 uur Bloemenhulde en toewijding van schoolpersoneel en kinderen aan O. L. Vrouw.
7 uur Samenkost voor vertrek naar Binderveld met kaarskensprocessie.

Machien 5

PLECHTIGHEID AAN HET MONUMENT

Zegening door de Bisschop van de nieuwe vlag van de meisjes van K. A.

Zegening van de auto's door Zijne Exc. de Bisschop.

Welkomwoord door Z. E. H. Pastoor.

Toespraak Pater Vossen.

Kort woord door Z. E. H. Deken.

Lof in open lucht aan het monument gezongen door alle aanwezigen : a) Lauda Jeruzalem ;

Diefstal in de kerk van Binderveld. HBVL 9 april 1904.

Binderveld. — Donderdag nacht zijn alhier dieven in de kerk gedrongen en hebben deze, alsook de omliggende kapellen gansch geplunderd. Den nacht te voren werd de kerk van Weyer ook door kwaaddoeners bezocht, er niets van waar vindende, hebben de schelmen hunne woede bot gevierd op eenige voorwerpen, die zij stukken geslagen hebben.

INFOHEEMKUNDE NIEUWERKERKEN

www.heemkunde-nieuwerkerken.be

Tweemaandelijks informatieblad van Heemkunde Nieuwerkerken
19de Jaargang – September – December 2023

Redactie- en coördinatieadres:
Valère Grauwels, Molenstraat 9, 3850 Nieuwerkerken

ISSN 2295-3531

JAN HUBERTUS BAS

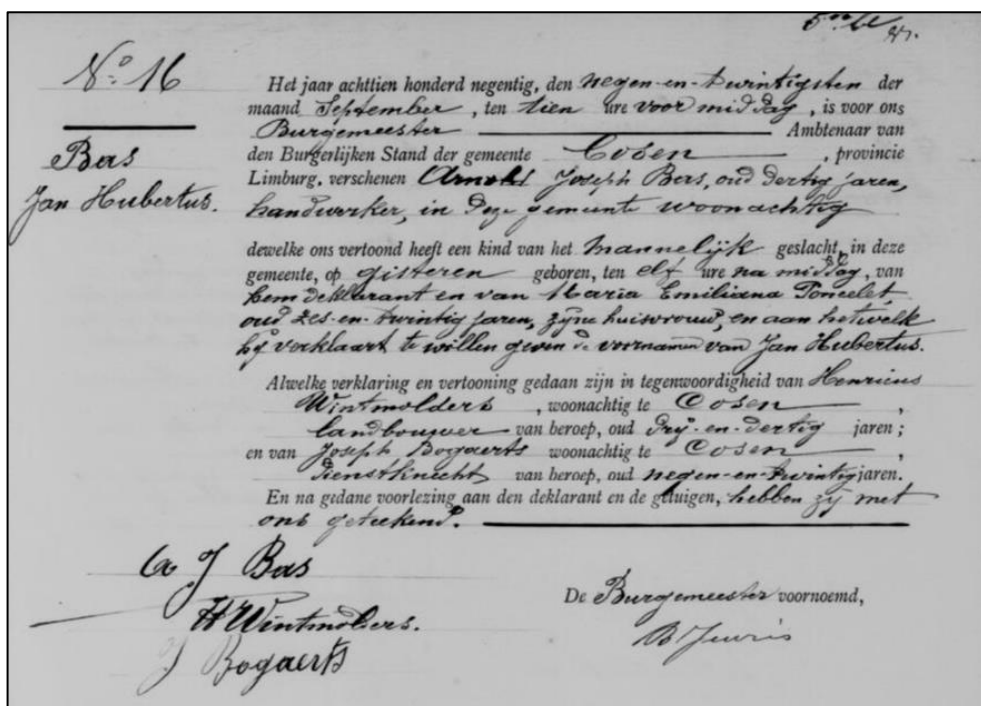
Hubert Bas werd geboren in Kozen op 28 september 1890 als oudste zoon in het kroostrijke gezin van Arnold-Jozef Bas en Emilie Poncelet. Hij had drie zussen en zes broers: Anna Sophie, Clementine, Mathilde en Emiel, Eugene, Isidoor, Victor, Antoon en Leopold.

Zijn broers waren te jong om opgeroepen te worden. Emiel die geboren was op 23-04-1895 werd 19 jaar in april 1914 en Eugene die geboren was op 17-12-1896 werd 19 jaar in 1915 maar zij vochten niet in de Grote Oorlog. Hubert had in 1910 zijn dienstplicht vervuld bij het 11e Linierregiment en werd op 30 juli 1914 opgeroepen voor de strijd en ingedeeld bij het 31e Linierregiment.

Hij werd vermist te Luik op 6 augustus bij de slag van Wandre en dook vervolgens weer op als gevangene op 12 augustus, in een school ingericht als ziekenhuis te Herstal. Hij werd overgebracht naar het kamp Hameln in Duitsland en mocht pas in januari 1919 naar huis komen. In september 1919 werd hij eindelijk met onbepaald verlof uit het leger ontslagen.

Zijn vader heeft helaas de behouden terugkeer van zijn zoon niet mogen meemaken want hij was tijdens de oorlog overleden.

Hubert huwde op latere leeftijd met Maria Wanten, afkomstig van de hoeve Wanten in de Bergstraat. Zij hadden geen kinderen. Zij woonden in een boerderij in de Stevoortstraat in Kozen. Hubert overleed in Kozen op 25 november 1953, 63 jaar oud. Zijn graf bevindt zich op het kerkhof van Kozen.

Geboorteacte van Jan Hubertus Bas. Jan Hubertus BAS werd geboren te Cosen de 28ste september 1890 ten 11 ure in de namiddag. Hij was de zoon van Arnold Joseph BAS (Hasselt °22 januari 1860), handwerker en Maria Emiliana Poncelet (Cosen °30 juni 1864) huisvrouw, akte n° 16 en wonende in Stevoortstraat n^o5 te Cosen.

Bas, Arnold Jozef, geboren op 22-01-1860 te Hasselt, overleden op 10-04-1915 te Kozen op 55-jarige leeftijd. Zoon van **Bas, Joannes** en **Vanmanshoven, Anna Gertrude**.
 Gehuwd op 29-jarige leeftijd op 22-09-1889 te Kozen met **Poncelet, Maria Emeliana**, 25 jaar oud, geboren op 30-06-1864 te Alken, gedoopt op 30-06-1864 te Alken (getuige(n): Henricus Eelen - Anna Catharina Ballett), overleden op 18-12-1946 te Kozen op 82-jarige leeftijd. Huishoudster. Dochter van **Ponselet, Petrus Joannes** en **Elen, Philomena**.
 Uit dit huwelijk:
 1. m **Bas, Jan Hubertus**, geboren op 28-09-1890 te Kozen.
 2. v **Bas, Anna Sophia**, geboren op 24-02-1892 te Kozen.
 3. v **Bas, Maria Clementina**, geboren op 08-11-1893 te Kozen.
 4. m **Bas, Emilius Ludovicus**, geboren op 17-12-1895 te Kozen.
 5. m **Bas, Arnoldus Eugenius**, geboren op 17-12-1896 te Kozen.
 6. v **Bas, Mathildis Veronica**, geboren op 26-07-1898 te Kozen.
 7. m **Bas, Bonaventura Isidorus**, geboren op 20-03-1900 te Kozen.
 8. m **Bas, Felix Victor**, geboren op 05-12-1901 te Kozen.
 9. m **Bas, Antoon Hubert**, geboren op 13-06-1903 te Kozen.
 10. m **Bas, Gustaaf Leopold**, geboren op 19-01-1909 te Kozen.

Het gezin van Arnold-Jozef Bas en Emilie Poncelet.

Militie NATIONALE "Hasselt" / NATIONALE MILITIE

Levée de Lichting van 1910

Bulletin de renseignements / Inlichtingsblad

concernant un milicien remis le 1910 . à l'autorité militaire.

NUMÉRO DE LA LISTE DE TRAVAIL	1. Nom et prénoms du milicien. 2. Surnom ou sobriquet. 3. Profession. 4. Etat civil. 5. Lieu de naissance (com. prov. et pays). 6. Date de naissance. 7. Commune de l'inscription.	TAILLE	LENGTE	OBSERVATIONS
1	Bas, Jan Hubertus	Un mètre	Een meter	
2	Landbouwer	0,51	1/2 millim.	
3	ongehuwd	59. H ²		
4	Hasselt Limburg België	10 ¹ / ₂ 84		
5	28 September 1890			
6	Cosen			

Renseignements concernant les Parents. — Inlichtingen betreffende de Ouders.

1. Prénoms du père.	2. Nom et prénoms de la mère.	3. Nom et prénoms de la mère.	4. Prénoms de la mère.
Bas, Arnold Jozef	Poncelet, Maria Emeliana		

PAR ORDONNANCE: — (DU REVEL) :
 Le Bourgmestre, — (De Burgemeester),
 Hasselt

RÈGLEMENT MATRICULE / MODÈLE 2

DÉPÔT DU IIIe CORPS D'ARMÉE

FICHE MATRICULAIRE

du nommé **Bas, Jean, Hubert**, N° M¹⁰ 111.57585

Né à **Cosen**

Province de **Limbourg**

Le **28 septembre 1890**

Dernier domicile **Cosen**

Prénoms du père **Arnold Jozef**

Nom de la mère **Poncelet**

Prénoms id. **Maria Emeliana**

Domicile des parents

Nom de l'épouse

Prénoms id.

Services antérieurs comptant éventuellement pour la pension.

A été incorporé en qualité de **milicien**

Commune dans laquelle il a été inscrit **Cosen**

Province de **Limbourg**

Bureau de recrutement

Classe de milice **1910**

Etat civil

Nombre d'enfants

Certifié exact par **Le Capitaine-Payeur DESCAMPS**, Trésorier, Chef du bureau central de la comptabilité.

(1) Corps, établissement ou service.

Hij werd ingelijfd bij het 11de Linie Regiment, 3de Bataljon, 2de Compagnie, met stamnummer 57589 als militie klasse 1910, op datum van 08 juni 1910.

Jan Hubert zijn stamboekfiche.

26-10-15 P.
 Liste No Bas No Matricule 5758

NOM Bas
 Prénoms Jean - Hubert
 Grade et position soldat m 1910
31^{ou} 11e Régiment de ligne
3e Bataillon 2e Compagnie
e Groupe e Escadron
e Batterie

Centre d'instruction de _____
 Nationalité _____
 Né à Hasselt (Belg.) 28-9-90
 Adresse id.
 Disparu à Liège le 6 août 1914
 Blessé à _____ le _____
 A l'Hôpital _____ le _____
 A l'Ambulance _____ le _____
 Sorti le _____
 Évacué sur _____ le _____
 Décédé ou tué à _____ le _____
 Inhumé à Bruxelles le 10-3-14
 Réformé le _____
 Prisonnier à Cette (Algérie) (Allem.)
 Présent au corps le 19-2-16

Renseignements divers :
Cet homme figurait partie de la 3e 1/2e du 31^{ou} 11e comme la comptabilité de cette C^o a été perdue, il nous est impossible de vous fournir son extrait d'état militaire.

Jan Hubertus "verdween" te Luik (Herstal) op 06 augustus 1914, hij nam deel aan de gevechten rond het fort van Barchon. Vervolgens aan de slag om Wandre in de nacht van 05 op 06 augustus 1914 (omgeving van het kerkhof), krijgsgevangene genomen de 12de augustus 1914 bij een Rood Kruis hospitaal ingericht in een school te Herstal.

Bas Jan Habort
 veldstrijder
 Hoofdstraat 5
 Cosen.

Cosen, den 25 Juli 1934.

Aan Luitenant, kolonel Sieben bevelhebber van 't
 11 Linië Regiment.

Heel gaarne vertriek ik 16 volgende inlichtingen
 aan gaaue mijne gevangen neming.

- 1) Mijne Compagnie waarvan ik deel uit maakte
 heeft verscheidene schermutselingen met den vijand
 gehad den 5 voegt 's namiddags in de omgeving
 van 't fort van Barchon. alsook heeft onze Compagnie
 deel genomen aan den slag in de nacht van 5 op 6 voegt
 die uitgestreden is geweest op het kerkhof van Wandre
 en omgeving waar ik reeds zeer lijdend was.
- 2) Ik heb mijne Compagnie nog gevolgt tot Herstal waar ik
 den 6 voegt om 11 uur voormiddag in een rood kruis
 gasthuis ben opgenomen.
- 3) Omdat ik hevig lijdend was aan darm en maag,
 krampen en pijn gevolgt zoodat het onmogelyk was
 mijne Compagnie nog te volgen.
 Gelieve de verzekering mijner oprechtheid en mijner
 besten dank te aan vaarden.

Met hoogachting
 J. Habort

IIe REGT. DE LIGNE
 Entré le 30/7/34 sous le n° 5731
 sous le n°

Bij een brief van 25 juli 1934 is te lezen dat Jan Hubert leed aan maag en darmklachten, waardoor hij werd opgenomen in een Rode Kruis ziekenhuis te Herstal, waar hij later wel gevangengenomen...

Was in Cellerlager Hannover (Duitsland) de 19de februari 1916. Gerepatrieerd de 09de januari 1919.

BELOEGE LEZER
COMMISSIE N° 1 DER FRONTSTREPEN
AAN DE KRYGGEWAGENEN
80, Rue des Famineurs
LIEGE

Luik, den 18. 7. 1934.

N° 862-

Mynheer,

- Voor welke kwaal zyt gy in een hospitaal opgenomen geweest ?
*Ik ben opgenomen geweest in 't hospitaal omdat ik hevige
doel van (manc) en darmkrampen met zyne gevolgen.*
- In welke plaats (dorp) hebt gy deze kwaal opgedaan ?
*In de omgeving van 't fort van Beersel, die 5 oogen
en was gelyktyd in die slag van Meuse.*
- Ten gevolge van welke omstandigheden hebt gy ze opgedaan ?
By onbetw.
- Tot welke eenheid behoort gy op het oogenblik uwer ontruiming ?
*Op 't 31ste Linie Regiment 3. I.C. deel van de
Habitsien Commandant De Harroy.*
- In welk gasthuis zyt gy verzorgd geweest ?
*De datums van in- en uitgang.
In een roodkruis gasthuis te Beersel. Datum van in-
gang die 6 oogen 11 van voortmeling te een uitgang 18 oogen.*
- Kampen voor krysgewonden waarin gy overgebracht geweest zyt na uwen uitgang uit het gasthuis.
*Naar 't gevangene kamp van Munsier Tuitvalle
waer ik ginder heeft nog oel gelyktyd te een myn kampal.*
- Zyt gy oorlogsinvalid ten gevolge der kwaal opgedaan in oogen 1914 ?
nee.

De Generaal-Majoor DENAYER, Voorsitter, P.O.
De Kapitein SAUNERS, Sekretaris,

*Bas Jan Hubert
redakteur
Hooftkantsaal 5
Cosen, den 15 Juli 1934*

Commissie N° 1. Zetelende te LUIK

Proces-Verbaal

Heden 3 OCT. 1934 (datum)
hebben wij **Général - Major DENAYER** *Président*
Waja Dren } *Membres*
Cap. Commandant Paul }

(namen),
het dossier onderzocht van *Sub. Mub. 1410. Bas. Jan Hubert
van het 44-geborente Cosen op 18. 7. 1890*
die om toekening van frontstrepn bij toepassing van de wet van 2 Juli 1932
verzoekt.

Wij oordeelen dat belanghebbende de voorwaarden vervult (niet vervult)
welke bij alinea 4. van artikel 9 worden vereischt.

Handtekening van de Leden der Commissie :
Denayer *Waja* *Paul*

Ik vertien *een* frontstrep (frontstrepn) aan *Sub. Mub. 1410*
bijkomende frontstrep *Bas. Jan Hubert, van het 44-
geborente Cosen op 18. 7. 1890* bij toepassing
van de bepalingen van alinea 4. van artikel 9.

Te LUIK, den 3 OCT. 1934 193

Generaal-Majoor DENAYER, Voorsitter, *Denayer*

- S. P. M. -
3^e SECTION
17 OCT 1934
3^e BUREAU B.

Deze vragenlijst van 18 juli 1934 was bestemd tot het bekomen van frontstrepn. Uit een Proces-Verbaal van 03 oktober 1934 krijgt hij bevestiging i.v.m. zijn aanvraag tot frontstrepn.

N° 8.

Het jaar achttien honderd zeven-en-negentig, den twee-en-twintigsten der
maand Mei, ten vier ure na middag, is voor ons
Scheper en geverwaardig, Ambtenaar van
den Burgerlijken Stand der gemeente Cosen, provincie
Limburg, verschenen *Hannus Wanten, oud zes-en-twintig jaren,
landbouwer, in syz gemeente woonachtig*

dercelke ons vertoond heeft een kind van het vrouwelyk geslacht, in deze
gemeente, op *beiden, 22de mei* geboren, ten *zes* ure
voor middag, van hem deklurant en van *Maria-Philomena-
Octavia Winstmolders, oud zes-en-twintig jaren, zyn
huusvrouw en een hietwelk hij verklaert te willen,
geuy te wotnamy van *lijker-Maria-Elisabeths.**

Alcelke verklaring en vertooning gedaan zijn in tegenwoordigheid van *Herrub
Juris*, woonachtig te Cosen
landbouwer van beroep, oud *een-en-veertig* jaren;
en van *Herman Doucé* woonachtig te Cosen
landbouwer van beroep, oud *een-en-veertig* jaren;
En na gedane voorlezing aan den deklurant en de getuigen, hebben zij met
ons getekend.

H. Wanten. De Scheper voornoemd,
H. Doucé *H. Juris* *H. Winstmolders*

Jan Hubertus huwt in 1930 met Anna Maria Elisabeth Wanten (° Cosen de 22ste mei 1897 akte n° 8 en † Kozen de 17de augustus 1971).

Jan Hubert bekommt de Herinneringsmedaille Oorlog 1914-1918.

De **Herinneringsmedaille** van de Eerste Wereldoorlog (Frans: "*Médaille Commémorative de la Guerre 1914-1918*") was een Belgische herdenkingsmedaille voor de oorlog die op 21 juli 1919 bij koninklijk besluit werd ingesteld en werd uitgereikt aan alle leden van de Belgische Strijdkrachten die dienden tijdens de Eerste Wereldoorlog en die in aanmerking kwamen voor de Overwinningsmedaille.

Jan Hubert bekommt de Overwinningsmedaille.

De **Overwinningsmedaille**, (Frans: "*Médaille de la Victoire*") ook wel "Intergeallieerde Medaille 1914-1918" of, vanwege de tekst op de keerzijde "Medaille van de Oorlog voor de Beschaving" genoemd, is de Belgische Intergeallieerde Medaille die na de overwinning in de Eerste Wereldoorlog aan ongeveer 300.000 tot 350.000 veteranen werd uitgereikt. De medaille werd op ingesteld op 15 juli 1919 ingesteld door koning Albert I der Belgen. De medaille werd uitgereikt aan allen die dienstdeden in het gemobiliseerde Belgische leger tussen 1 augustus 1914 en 11 november 1918.

Jezus, Maria, Jozef
 Bid voor de ziel van zaliger
MIJNHEER
JAN-HUBERT BAS
 echtgenoot van
Mevrouw Maria Wanten
 Voorzitter van de Boerengilde,
 Lid van de Bond van 't H. Hart, van St.Jozefswerk, Derde-Orde en andere godvruchtige genootschappen,
 geboren te Kozen, de 28 September 1890 en aldaar godvruchtig overleden, de 25 November 1953, voorzien van al de genademiddelen van onze Moeder de H. Kerk.

De dierbare overledene was een wijs en bedachtzaam man, spaarzaam met woorden, maar des te meer nadenkend en diepgevoelig van hart. Hij was een man die werkelijk leefde uit het geloof.
 Hij trok alle harten tot zich, omdat hij voor allen zachtmoedig was en gedienschtig.
 Zijn naam zal in zege blijven onder allen die hem kenden. God zal hem de eeuwige kroon geven der uitverkorenen.
 Hij heeft geleefd in de vreze des Heren en is in vrede gestorven. (Joh. XIV 5)
 De zieken, die het H. Hart van Jezus vereren, vinden een veilige schuilplaats in dat Hart tijdens hun leven, maar vooral in het doodsuur. (H. Marg.-Maria).
 Dierbare echtgenote : «Ik weet het, uw droefheid is groot. Betrouw op God. Hij zal uw troost, uw steun en uw sterkte zijn. Ik ben slechts voor 'n korte duur van U gescheiden, eenmaal zullen we elkaar weerzien in de Hemel». Bloedverwanten en vrienden, bidt voor mij. Ik dank U voor uw genegenheid en goede zorgen. Mijn Jezus barmhartigheid.

De plechtige lijkdienst, gevolgd van de begrafenis, zal plaats hebben in de parochiekerk van Kozen, op **ZATERDAG, 28 NOVEMBER 1953, te 11 uur.** — Lauden te 10.30 uur.

Jan Hubertus overleed te Kozen de 25ste november 1953 en werd er begraven de 28de november 1953.

MEVROUW
Maria WANTEN

WEDUWE VAN DE HEER
Hubert BAS
 lid van de bond van het H. Hart, St.-Jozefswerk, Lid van de bond der gepensioneerden en andere genootschappen.
 Geboren te **Kozen** op 22 mei 1897 en godvruchtig overleden te Kozen op 17 augustus 1971 gesterkt door de genademiddelen van Onze Moeder de H. Kerk.
 De plechtige Eucharistieviering waarop U wordt uitgenodigd zal plaatshebben op vrijdag 20 augustus 1971 om 10 u 30 in de St.-Laurentiusparochiekerk van Kozen, gevolgd door de teraardebestelling op het gemeentekerkhof.
 Samenkomst en rouwbeklag : Bergestraat 19, 3821 Kozen om 10 uur.
 Familie, vrienden en kennissen die bij vergetelheid geen doodsbericht ontvingen, gelieven dit als zodanig te beschouwen.

Begr. Lenaerts-Fabry,
Alken, Tel. (011) 12647

922

Overlijdensbericht van de weduwe van Jan Hubertus.

BIJKOMEND STUK KERKHOF GEWIJD IN BINDERVELD IN 1898.

In het overlijdensregister vanaf 1893 van Binderveld bevindt zich een tekening en tekst in verband met de zegening van een deel van het oude kerkhof rond de kerk. Blijkbaar was het stuk kerkhof aan de kant van de pastorie gewijd in 1846, na de bouw van de kerk. Het deel aan de kant van de Krommenhofstraat werd pas gewijd in 1898 door de deken van Sint-Truiden J. M. Lenaerts.

Een deel van het kerkhof, met een afmeting van 3,9 op 4,2 meter werd niet gewijd. Dat deel bevond zich waar nu de uitgang naar de Krommenhofstraat is (aangeduid met de letter a op de tekening). Dit deel werd waarschijnlijk niet gewijd omdat het bedoeld was om ongedoopten te begraven.

Benedictio coemeterii.

anno 1898, die 17th mensis benedicta secti: pars coemeterii qua est sita a dextris Ecclesia (ad latus brongetii), et omnes alia partes ejusdem coemeterii; exceptis: a. / parte sita in angulo dext. dimidi. inter duas ultimas columnas muri delineata per tres lapides in terram infixos et habente capacisuram m.m. 3,90 x 4,20.

b. / parte majori, quoadempta, id est ab anno 1846, inservitibus ad sepeliendum, sita a sinistris Ecclesia (ad latus Gristolue) restite benedicta die 27 Junii, 1846.

Benedictio facta est a R.^{mo} adm. Dno J. M. Lenaerts, decano Brudmansi, adstantibus At Dno Vicario bnd. Cuyffers et me inscripente

Em: Bouwman parochus
in Binderveld

B. B. Pars non-benedicta coemeterii est illa de qua sub litt. a. / dicitur circa coemeterium constructa est in die 19 Sept.^{bris} ad dimid. 30 oct.^{bris} 1898.

inceptum anno Dni M.D.CCC.LXXXXIII.
a R. D. Lud: Hoebens, past^{or}

Dit register werd aangemaakt door pastoor Hoebens.